

Sylvia Haghebaert

Désiré

Desire never stops, it increases even after satisfaction.

Mijn bijzondere dank gaat uit naar Stefaan Penninck voor het grondig nalezen en wijzen op een aantal taalfouten. Hij adviseerde mij ook over de vormgeving van het boek.

Patricia Opsomer, een jeugdvriendin, was de eerste persoon aan wie ik het verhaal liet lezen. Zij moedigde mij, een debutant, aan om het verhaal te publiceren en reikte mij waardevolle taaltips aan.

Dank je, Doris Bullynck voor de prachtige illustraties.

2025 Sylvia Haghebaert

Uitgeverij: Brave New Books

Omslagontwerp: Doris Bullynck

ISBN: 9 789465201030

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

I.-De hemel en de zonden

De erfzonde

De eerste hoofdzonde-Hoogmoed

De tweede hoofdzonde-Gierigheid

De derde hoofdzonde-Wellust

De vierde hoofdzonde-Afgunst

De vijfde hoofdzonde-Gulzigheid

De zesde hoofdzonde-Toorn

De zevende hoofdzonde-Luiheid

II-Aardse zaken en de dingen des levens

Triomf

Verleiding

Verdriet

Twijfel

Graag zien

Belofte

Verandering

III-Het lot

De Tuin

De Slang

Zeisen

Boek

De Ooievaar

Het Kruis

De Brief

Schip

IV-De wereld in een notendop

Stene

Oostende

Wagenmakersstraat

Gare d'Ostende

Les Grands Hôtels

Rue de la Limite*

Jardins des Princes*

Koninginnelaan

De Duinengalm

Passendale

Rue du Carénage*

Saison des Bains

I.

De hemel en de zonden

De erfzonde

Ooievaars

*Zeg kinderen, kom es, luister even.
Hoog in de lucht, zie ik iets zweven.
'T is wit, met een zwart vleugelrandje.
Een rode snavel, daarin een mandje.
Hij brengt een schat, hij brengt geluk.
Een broertje, zusje, kleine uk.
Geen bakerpraatje, het is echt waar.
Ik zie het, 't is een ooievaar.*

We zijn alweer aan de slechte kant van het jaar,' sprak Désiré Haghebaert zijn kinderen toe. Het was bitterkoud die woensdagochtend vroeg, tijdens de slachtmaand * van het jaar 1879. De familie Haghebaert was op weg naar de parochiekerk Sint-Andreas in Bikschote. Rijm bedekte de velden, als een donzige deken zich plooiend over het zachtglooiende land. 'Redelijk vroeg, voor de tijd van het jaar. Zou dit de voorbode zijn van alweer een koude winter?', vroeg Désiré zich af. Op weg naar de kerk kon hij nu genieten van hoe de zon opkwam. Een rode gloed die schijnbaar vanuit de grond opsteeg, met daartegen afstekend de bijna zwarte silhouetten van de kerk en omliggende huizen, het liet zijn hart een sprongetje maken. Het moment dat de zon boven de horizon kwam piepen, was voor Désiré telkens weer vele gouden munten waard geweest. De morgenstond had goud in de mond. Wat hield hij toch van die vroege ochtenden. De familie woonde op het einde van de Bikschotestraat, aan de rand van het dorp. Ze pachtte daar een voormalige hofstee van de dorpsheren van Elverdinghe. De hofstee was groot genoeg om een familie van zeven, een smidse en een herberg in onder te brengen. De pacht van de hofstee was niet van de minste. Dit baarde vader Désiré wel eens kopzorgen. Elk jaar en een beetje, was de familie Haghebaert uitgebreid met een nieuw kind. Sinds de geboorte van Servaas was er telkens eentje bijgekomen.

Acht kinderen had moeder Leonie ondertussen geboord, waarvan er nu nog vijf in leven waren. Hoe dan ook, het was een behoorlijk grote familie. En dat kostte een fortuin. Ook deze afgelopen nacht had Désiré daarover een paar uur wakker gelegen. Hij had liggen piekeren over dat mondje meer, de reden van deze vroege stoet, op een doordeweekse dag, naar de kerk. 'Het kwam goed uit. Het was op een weekday en op een vroeg uur, dat scheelde in de geldbeugel,' dacht Désiré. 'Het was goed dat ze het kind na één dag wilden dopen, zo was er alweer een ziertje gered,' meende de pastoor.

Immers wanneer pasgeborenen, beladen met erfzonde, ongedoopt komen te sterven, komen ze niet in de hemel. Dus de pastoor had gretig ingestemd met deze misviering, hoewel van derde klasse, tijdens een weekday. 'Eens de doop gedaan, wil ik zo rap mogelijk naar Leonie terugkeren.' Voor Désiré moest het allemaal niet te lang duren. Het was een kwestie van zo vlug mogelijk naar de kerk en daarna van het kerkplein weg te geraken. Het leek nu wel een rappe processie, langs de veldweg, door de huisvader aangezet. Désiré had een flinke tred aangehouden. Felicie, ruim een jaar oud, die nog niet zo lang kon lopen, werd bij momenten aan de hand van haar vader meegesleurd. Haar klompjes waren nog iets te groot voor haar voetjes en nu en dan struikelde ze. Dit weerhield vader er niet van om stevig door te stappen. Ook Servaas, ondertussen dertien jaar oud en Honoré van elf, waren erbij. Beiden gingen niet langer naar school. Arthur, die al zes jaar oud was, maar niet van de rappe, zat nog in de bewaarklas. 'Dan steekt het niet zo nauw.' had vader gedacht. Zo kon hij ook de doop van zijn jongere broertje meemaken.

Leonie was thuis en in het kraambed gebleven. De doop van je kind meemaken was niet alleen onbetamelijk, maar ook omwille van het levensgevaar ten zeerste afgeraden. Désiré had deze morgen het haardvuur in de gelagzaal van de herberg aangestoken.

Rosalie, de baker, die er deze morgen ook bij was en nu de stevig gewikkelde boreling droeg, had bij de familie gelogeed. Deze morgen vroeg had ze de pap klaargemaakt en Arthur voor het haardvuur, gewassen en aangekleed.

Ze had Leonie, de dag ervoor, geholpen bij de bevalling. Het was allemaal rap gegaan. Omdat Rosalie het wel had voelen aankomen, was ze reeds enkele dagen eerder bij de familie ingetrokken.

Toen ze net bezig was geweest met het versnijden van het pas geslachte zwijn, was Leonie de keuken binnengelopen. Haar water was gebroken. Rosalie had amper de tijd gehad om haar handen aan haar schort af te vegen, toen Leonie een appelflauwte kreeg. Rosalie had haar nog net kunnen rechthouden. Nog geen uur later werd Cyrille geboren. 'Zonder Rosalie had ik het nooit gekund,' gaf Leonie toe.

Zoals elke morgen hadden Servaas en Honoré, die al oud genoeg waren, hun plan getrokken. Na een kattenwasje buiten aan de pomp, hadden ze hun plechtige communiekleren aangetrokken. Leonie had deze communiekleren, met het oog op de groei van de jongens, een maat te groot laten maken. Op hun gezamenlijke communiedag, hadden de vesten van de matrozenpakjes, nog rond de kinderlijfjes geslobberd. Nu, een half later, zaten ze net goed. Beide jongens waren ondertussen alweer gegroeid en een pak steviger geworden.

Donkerbruine, grote ogen, een rechte neus en een stevige kaak. Donker haar. Kort gestuukt, een stevige nek, korte vingers aan grote handen. Gespierde bovenbenen. Zo zag Désiré eruit. 'Een sterk lijf, gemaakt om te werken.' En de jongens begonnen steeds meer op hun vader te lijken. 'Het zijn beslist de mijne,' had Désiré opgelucht en niet weinig fier gedacht.

Aan de hoek bij de kerk, waar de herberg "Boldershof" van Désirés broer Hendrik was, waren de gordijnen nog dicht. Dit voorspelde niet veel goeds. Dit betekende dat Hendrik de schijn wilde ophouden nog niet wakker te zijn en niet van plan was om naar de doop te komen. Het nieuws van de geboorte van Cyrille had nochtans, als een lopend vuurtje in het dorp van een knoopsgat groot, de ronde gedaan.

Philomena, de meid van het Boldershof, kwam juist aangelopen. Zowel in het huishouden als in de herberg hielp ze mee. Als een echte herbergierster trok zij in het bijzonder de vrijgezelle mannen van het dorp aan. Ze was al een eind in de twintig en Désiré had zich weleens afgevraagd waarom ze nog niet getrouwd was.

'Het is nochtans een schoon kind, een schone vrouw eigenlijk,' dacht Désiré, die daar wel oog voor had.

Philomena zwaaide naar de aankomende stoet. Arthur zwaaide enthousiast terug. Arthur vond haar lief. Ze was veel liever dan de nonnen van de bewaarschool, van wie hij maar al te veel op zijn donder kreeg.

Désiré, die zijn nieuwsgierigheid niet langer kon bedwingen, stapte op Philomena af. 'Weet jij of Hendrik naar de doop komt?'

'Ik denk het niet, maar ik zal het hem eens vragen,' antwoordde Philomena op haar ongemak, bang iets verkeerd te zeggen.

Zij wist er het fijne niet van, maar ze was nu al geruime tijd getuige van de felle broederstrijd, die niet alleen de familie had verscheurd, maar ook de sfeer in het dorp had verziekt. Alles was begonnen toen Désiré een herberg aan zijn smidse had bijgebouwd. Het was er niet op verbeterd toen hij ook de 'Westvleteren' in zijn herberg was beginnen schenken. De broers hadden elkaar sindsdien niet meer gesproken. Marie, de vrouw van Hendrik had er niet voor teruggedeinsd om, bij het minste geringste, roddels in het dorp te verspreiden. In een herberg was dat kinderspel. Philomena daarentegen had zich zoals altijd van de domme gehouden en was steeds vriendelijk tegen hem blijven doen. 'Er zit meer verstand in haar kop dan in die van Marie,' had Désiré gedacht.

'Ja, vraag het eens,' zei hij, 'en als je wilt en als je niet wilt ook, kom vandaag maar bij ons langs om enen te drinken,' lachte hij niet geheel vrijblijvend en met lichte dwang.

Rosalie had ondertussen haar kerksjaal over het hoofd geslagen. Ze sloeg het doopdekentje over Cyrille. 'Zolang de kleine niet gedoopt is, is het beter dat niemand hem ziet,' dacht Rosalie. 'Dat brengt ongeluk.'

Ze passeerden in de kerkpoort een bedelaar. Hij stond daar met de ogen terneergeslagen. Rosalie diepte een stuiver uit haar omvangrijke rok en gooide die in de bedelaars vooruitgestoken klak. In zijn klak lag er al een schoon nieuw vijf frankstuk. 'Désiré vertrouwde het niet helemaal. 'Waar heeft hij, verdomme, die vijf frankstuk, een weekloon, vandaan gehaald?', dacht hij. 'Dat is geen aalmoes meer'. Hij was ontsteld bij het aanschouwen van zoveel geld en hij kon dit maar moeilijk verbergen. 'Ik moet mij nu herpakken, want ik kom voor de doop,' dacht hij bij zichzelf, terwijl hij het kerkportaal binnenstapte. In een poging vroom en sereen te lijken, trok hij nu een zo ernstig mogelijk gezicht.

In het halfdonker portaal, onder de voorgebouwde kerktoren, hingen wijwatervaten aan de muur. Désiré duwde met zijn elleboog en spoorde zo de kinderen aan om, met wijwater, een kruisteken te maken. Daarna liep de familie door een zijbeuk met hoge gewelven, naar de doopvont. Daar stond pastoor Desmet al op hen te wachten.

Behalve de familie en Rosalie was er niemand in de kerk.

Rosalie was gevraagd om 'meetje lap' te zijn. Servaas werd 'peetje lap'. Dat Rosalie weeral als doopmeter was uitgekozen, was voor de pastoor een doorn in het oog. Hij kon er met zijn verstand niet bij dat zoveel vrouwen in het dorp de bedenkelijke kennis van deze ongeletterde vrouw omarmden. Als er gebrek was aan naaste familie, werd Rosalie telkens weer beloond met het meterschap. 'Een heks, is ze,' mompelde de pastoor binnensmonds. Hij zag nu dat ook dat de vader van het kind mee was en hij trok een bedenkelijk gezicht. 'Wat doe jij hier, moet je niet bij Leonie blijven?'

'Het is voor Arthur dat ik meekom, ik wil hem in de gaten kunnen houden,' verdedigde Désiré zich. Pastoor Desmet zuchtte terwijl hij meteen van wal stak en niemand nog een blik waardig wilde gunnen.

De doopplechtigheid voltrok zich. Na het uitspreken van een aantal onverstaanbare zinnen in het Latijn, hield de pastoor zijn hand boven het hoofd van de dopeling. Daarbij sprak de pastoor de doopformule uit: 'Cyrillius, ego te baptizavo in nomine Patris et filii et Spiritus Sancti' Het was de achtste keer dat Désiré deze woorden hoorde, al wist hij nog steeds niet wat ze betekenden. Rosalie maakte de vaalwitte wollen sjaal rond Cyrille los. De dopeling begon heftig te rillen. Hij droeg een wit kanten doopkleed, een familiestuk. Het doopkleed bood de jongen nauwelijks bescherming, in de steenkoude kerk. De pastoor sprenkelde de dopeling water over het hoofd. Cyrille, die het nu nog kouder had, zette het op een schreeuwen. Zijn luide stem weergalmde onder de gewelven van de mooie gotische kerk. De dopeling kreeg achtereenvolgens ook heilige olie op zijn voorhoofd.

Terwijl Servaas aandachtig toekeek, zette Honoré het op een geeuwen. Arthur pulkte met zijn vinger in de was van de doopkaars, die naast de doopvont stond. 'Dat was te denken.'

Hij kreeg daarom een tik op de vingers van zijn vader. In een poging te kunnen zien wat er allemaal gebeurde, probeerde Felicie zich aan de doopvont op te trekken. Haar kleine handjes verloren jammerlijk de grip op de rand en ze viel achterover op de harde kerkvloer. Het arme schaap schrok zich een ongeluk en begon te wenen. De pastoor kon zijn misnoegen over de kinderen met moeite wegsteken en stak daarom nog meer vaart achter de liturgie. Dit tot groot genoegen van Désiré! Zijn gedachten dwaalden al lang af naar Leonie en de smederij, waar een hoop dorsvlegels klaar lagen om hersteld te worden. Toen de plechtigheid eindelijk was afgelopen, haalde Désiré opgelucht adem.

*De eerste hoofdzonde
Subergia - hoogmoed*

Pauwen

*Een grote vogel, groen of blauw,
Loopt met zijn verenkleed te pronken.
Neemt het met nederigheid niet zo nauw,
heeft zichzelf nog extra opgeblonken.
Soortgenoten overtroeven,
van zijn superioriteit te laten proeven.
Bedenk,
ben je begiftigd met heel wat kwaliteiten,
dan is succes niet steeds aan jezelf te wijten.
Soms is het je gewoon gegeven.
Waar is je deemoed gebleven?*

Op het pleintje voor de kerk was ondertussen een flets, gesluierd zonnetje tevoorschijn gekomen. De bedelaar, die aanvankelijk aan de poort van de kerk stond, was er niet meer. Waarschijnlijk had hij de benen genomen, op het ogenblik dat de champetter tijdens zijn dagelijkse ronde het kerkplein aandeed. Bedelen was immers op woensdag, maar ook op maandag en zaterdag, niet toegestaan. De gemeenteraad van het dorp had deze wet uitgevaardigd tegen al die bedelaars en landlopers, veelal niet afkomstig van de eigen gemeente, die een schending waren van de openbare orde. De champetter getrooste zich de grootste moeite, maar stond machteloos tegenover zoveel overmacht. Vooral de bedelaarsbendes baarden de wetsdienaar grote zorgen, want zij stalen alles wat ze maar konden gebruiken. Zij gingen er vooral 's nachts op uit om op de erven van de boerderijen alles wat los stond mee te nemen. Ook de pas gerooide aardappelvelden schuimden ze af, om de kleine, achtergebleven patatjes buit te slaan. 'Bedelaars zijn als onkruid die wil men wieden, maar die schieten telkens weer op!', had de champetter eens tegen Désiré gezegd.

Hoewel in de aanloop naar de winter de seizoenarbeiders waren vertrokken, was het kerkpleintje, dat grensde aan het kerkhof, nooit leeg. Op dit moment waren de bedelaars er voor eventjes vandoor gegaan, de dagloners hingen er wel nog rond.

Sommige dagloners stonden daar een hele dag te wachten, elke dag opnieuw. Die mannen en vrouwen waren, door het vergeefse lange wachten, na een zekere tijd een flauw afkooksel van zichzelf geworden. Enkel de jongsten en de sterksten, de uitverkorenen, werden nog weleens uit de menigte geplukt en kregen werk. Voor één dag! De zwakkeren en ouderen, waren ondertussen de wanhoop nabij.

Op het pleintje voor de kerk was ondertussen een flets, gesluierd zonnetje tevoorschijn gekomen. De bedelaar, die aanvankelijk aan de poort van de kerk stond, was er niet meer. Waarschijnlijk had hij de benen genomen, op het ogenblik dat de champetter tijdens zijn dagelijkse ronde het kerkplein aandeed. Bedelen was immers op woensdag, maar ook op maandag en zaterdag, niet toegestaan. De gemeenteraad van het dorp had deze wet uitgevaardigd tegen al die bedelaars en landlopers, veelal niet afkomstig van de eigen gemeente, die een schending waren van de openbare orde. De champetter getrooste zich de grootste moeite, maar stond machteloos tegenover zoveel overmacht.

Voor de bedelaarsbaarden de wetsdienaars grote zorgen, want zij stalen alles wat ze maar konden gebruiken. Zij gingen er vooral 's nachts op uit om op de erven van de boerderijen alles wat los stond mee te nemen. Ook de pas gerooide aardappelvelden schuimden ze af, om de kleine, achtergebleven patatjes buit te slaan. 'Bedelaars zijn als onkruid die wil men wieden, maar die schieten telkens weer op!', had de champetter eens tegen Désiré gezegd.

Hoewel in de aanloop naar de winter de seizoenarbeiders waren vertrokken, was het kerkpleintje, dat grensde aan het kerkhof, nooit leeg. Op dit moment waren de bedelaars er voor eventjes vandoor gegaan, de dagloners hingen er wel nog rond.

Sommige dagloners stonden daar een hele dag te wachten, elke dag opnieuw. Die mannen en vrouwen waren, door het vergeefse lange wachten, na een zekere tijd een flauw afkooksel van zichzelf geworden.

Enkel de jongsten en de sterksten, de uitverkorenen, werden nog weleens uit de menigte geplukt en kregen werk.